नमस्कार

सह सचिव

सार्वजनिक खरिद अनुगमन कार्यालय, केसर महल

Lesson Learned …?

Public Procurement is a Very Difficult Job
Which Requires a Good Team Spirit of Performance
in order to Achieve Desired Results !

Difference Between Private & Public Procurement

- **Private Procurement**
  - ➢ Does not follow a set procedure
  - ➢ Good economic result is the sole objective
- **Public Procurement**
  - ➢ Follows a set procedure
  - ➢ Besides economy, accountability, non-discrimination among potential suppliers
  - ➢ Respect for international regulations/ practies
  - ➢ Protection of the public interest

सार्वजनिक खरिद सम्बन्धी कानूनी व्यवस्था

वर्तमान व्यवस्था

- सरकारी/सार्वजनिक निकायहरुले सार्वजनिक खरिदसम्बन्धी कार्यहरु गर्दा सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ मा भएको व्यवस्था अनुसार गर्नुपर्ने कानुनी प्रावधान रहेको।

सार्वजनिक खरिद ऐनका मान्यताहरु

- **योजनाबद्धता** : खरिद कार्य योजनाबद्ध रुपमा गर्नुपर्ने ।
- **समयबद्धता** : खरिद प्रकिया सम्बन्धी कार्यहरु तोकिएको समयसिमा भित्र कार्यान्वयन गर्नुपर्ने ।
- **जिम्मेवारी बोधः** खरिद कार्यको जिम्मेवारी खरिद कार्यवाहीमा संलग्न प्रत्येकले आफैले वहन गर्नुपर्ने, जिम्मेवारी पन्छाउने प्रवृतिको अन्त्य गर्ने।
- **विशिष्टीकृत क्षेत्रको रुपमा कार्यसम्पादनः** खरिद कार्यलाई विशिष्टीकृत गरी खरिद सम्बन्धमा ज्ञान तथा सीप आर्जन गरेका जनशक्ति संलग्न छुट्टै एकाइबाट कार्य सम्पादन **हुनुपर्ने।**

सार्वजनिक खरिद ऐन तथा नियमावलीको विशेषताहरु

- **स्वच्छता तथा ईमान्दारिताको विकास गर्ने,** (मालसामान, निर्माण कार्य र सेवाको विवरण (स्पेसिफिकेसन) निष्पक्ष/तटस्थ (Neutral) हुनुपर्ने । वोलपत्रदाता, आपूर्तिकर्ता वा प्रस्तावदाता तथा सार्वजनिक खरिद कार्यमा संलग्न पदाधिकारीहरुको आचरण सम्वन्धी व्यवस्था)
- **प्रतिस्पर्धा प्रवर्धनमा जोड दिने,**(योग्य वोलपत्रदातालाई सहभागी हुन समान अवसर प्रदान गर्नुपर्ने,)
- **दक्षता तथा क्षमता अभिवृद्धि गर्ने,**(सार्वजनिक खरिद कार्यमा संलग्न हुने कर्मचारी तथा पदाधिकारीहरुलाई नियमित रुपमा प्रशिक्षण दिनुपर्ने व्यवस्था)

सार्वजनिक खरिद ऐन तथा नियमावलीको विशेषताहरु

- **मितव्ययीता तथा अधिकतम प्रतिफल हासिल गर्ने,** (न्यूनतम मूल्यांकित सारभुत रुपमा प्रभाव ग्राही बोलपत्र स्वीकृत गर्नु पर्ने)
- **सुशासनको प्रत्याभूति दिने।** (सेवा प्रदायकलाई विना भेदभाव सार्वजनिक खर्च प्रक्रियामा सहभागी हुने समान अवसर सुनिश्चित गरी सुशासनको प्रत्याभूति गर्ने)

खरिद प्रक्रिया

- कुनै पनि मालसामान वा सेवा प्राप्त गर्न गरिने सम्बन्धी प्रक्रिया नै खरिद प्रक्रिया हो । वस्तु तथा सेवाको प्रकृति अनुसार यस सम्बन्धी प्रक्रिया फरक फरक हुन सक्दछ ।

(१) योजना चरण

- आवश्यकताको पहिचान र विश्लेषण,
- बजार अध्ययन, प्याकेजिङ्ग र/वा स्लाईसिङ्ग,
- विगतका उस्तै आयोजनाहरुको अध्ययन,
- वार्षिक खरिद योजना र खरिद गुरुयोजना तयारी,

खरिद प्रक्रिया

(२) पूर्व बोलपत्र आव्हानको चरण

- प्राविधिक स्पेशिफिकेशन र लागत अनुमान लगायत बोलपत्र सम्बन्धी कागजातको तयारी र स्वीकृति,
- बोलपत्रदाता वा प्रस्तावदाताको योग्यता, सम्झौताका शर्तहरु, मल्यांकनका आधार र तरीका ईत्यादि. निर्धारण र स्वीकृति ।

खरिद प्रक्रिया

(३) बोलपत्र आह्वानको चरण

- बोलपत्र फारम बिक्री,
- Pre-bid meeting, Site visit,
- Addendum, Bid Submission, Withdrawal, Modification,
- बोलपत्र पेश गर्ने र खोल्ने,
- मुचुल्का तयार गर्ने ।

खरिद प्रक्रिया

(४) बोलपत्र मूल्यांकनको चरण

- बोलपत्र परीक्षण (पूर्णताको परीक्षण समेत),
- सारभूतरुपमा प्रभावग्राही भएका बोलपत्रहरु मात्र थप मूल्यांकनका लागि ग्राह्य हुने,
- सारभूतरुपमा प्रभावग्राही न्यूनतम मूल्यांकित बोलपत्र स्वीकृतिको आशय पत्र जारी गर्ने,
- पुनरावलोकनको निवेदन, सो माथि कारबाही, सम्झौताको लागि सूचना दिने र ठेक्का प्रदान गर्ने ।

खरिद प्रक्रिया

(५) ठेक्का व्यवस्थापन चरण

- बोलपत्रदातासँग सम्झौता गर्ने,
- जमानत सम्बन्धी व्यवस्था
- मोबिलाईजेशन पेश्की,
- प्रगति अनुगमन, निर्माण कार्य तथा मालसामानको गुणस्तर, परिमाण र प्राविधिक स्पेशिफिकेशन सम्बन्धी जाँच पडताल,
- वीमा सम्बन्धी व्यवस्था,

खरिद प्रक्रिया

- ठेक्का व्यवस्थापन चरण
  - भुक्तानी सम्बन्धी व्यवस्था(कार्य प्रगतिको आधारमा),
  - विवाद समाधान सम्बन्धी व्यवस्था,
  - भेरीयशन अ◌ादेश स्वीकृतीको व्यवस्था
  - मूल्य समायोजन सम्बन्धी व्यवस्था
  - सम्झौताको समयावधि थप सम्बन्धी व्यवस्था,
  - सम्झौताको अन्त्य र सो को उपचार ईत्यादि

सार्वजनिक खरिद अनुगमन कार्यालयको भूमिका
(सार्वजनिक निकायहरुप्रति)

- अनुगमनकारी
- राय परामर्शदाता
- चेतना अभिवृद्धी
- क्षमता विकास
- सहजकारी
- दण्डात्मक
- अध्ययन परामर्श र सुधार
- दवाव सिर्जना (प्रतिवेदनबाट)

सार्वजनिक खरिदमा भोग्नु परेका समस्या

- बार्षिक ६ खरब भन्दा बढी सार्वजनिक खरिद हुने कार्यलाइ व्यवस्थित गर्ने निकाय हरू कमजोर (जनशक्ति अभाव, कमजोर logestic support)
- सार्वजनिक खरिद अनुगमन कार्यालयको नेतृत्व प्राथमिकतामा नपरेको अवस्थाले नीतिगत निर्णयमा र कार्य प्रभावकारीतामा कमजोर कार्य सम्पादन ।
- सार्वजनिक निकायमा भएका खरिद कार्यहरूको अनुगमन र कार्य विश्लेषण गरी सुधारका लागि नेपाल सरकारलाइ गर्नुपर्ने रीपोर्टीङ्मा कमजोर उपस्तिथी ।
- पुरानो मोडलको हार्डवेयर बाट EGP प्रणाली संचालनमा रहेकोले कुनै पनि वेला सिष्टममा समस्या आइ हार्डकपी मै फर्किनु पर्ने अवस्था आउन सक्ने ।
- EGP प्रणालीमा अन्तिम समयमा आएर वोलपत्र पेश गर्ने प्रवृत्तिले हार्डवेयरको क्षमताले धान्न नसक्दा बारम्बार म्याद थप गर्नु पर्ने अवस्था रहेको ।
- प्राविधिक जनशक्तिको अभावमा पहिचान गरीएका करीव १५० वटा SBD डकुमेन्ट तयार गर्न नसकिएको अवस्था ।
- SBD डकुमेन्टलाइ नेपालीकरण गर्न नसकिएको ।

समस्याहरू ....

- सार्वजनिक खरिद कानुनवारे फरक फरक बुझाइ र व्याख्याले अनावश्यक राय परामर्श माग ।
- खरिद बिशेषज्ञ (बिज्ञ) प्रमाणिकरण गर्ने कार्य हुन नसकेको ।
- देशभरवाट प्राप्त हुने खरिदका गुनासाहरूको समयमा सम्वोधन गर्न कठिनाइ रहेको ।
- ठोस,तथ्यपरक नभएका, आधार र प्रमाण विनाका गुनासा, उजुरी र आरोपहरू बारम्वार आउने गरेका ।
- राजस्व् सम्बन्धि,सरकारी उत्पादन,सरकारी सम्पती बिक्रि र विस्थापन लाइ विड डकुमेन्टमा समेट्न नसकिएको ।

सार्वजनिक खरिद **सम्बन्धी** सवाल एवं चुनौतीहरु

- सार्वजनिक निकायले ऐन र नियमावलीले निर्दिष्ट गरे वमोजिमको खरिद इकाइ स्थापना नगरि खरिद कार्य गर्ने गरेको ।
- सार्वजनिक निकायले कानूनले तोके वमोजिम बार्षिक खरिद योजना र वहुबर्षिय खरिद गुरुयोजनाको तयारी, स्वीकृति र सो वमोजिम कार्यक्रम कार्यान्वयन कमजोर देखिएको।
- सार्वजनिक खरिद प्रक्रिया कानूनले तोके वमोजिमको समयसिमा भित्र सम्पन्न गर्नु पर्नेमा सो अनुरूप नभएको।

सार्वजनिक खरिद सम्बन्धी सवाल एवं चुनौतीहरु

- सार्वजनिक खरिदको राष्टिय नीति तर्जुमा सम्बन्धि कार्य ।
- बिधुतिय खरिद प्रणालीको हार्डवेयर लाइ अपग्रेड गर्ने र प्रभावकारी संचालन गर्ने कार्य ।
- बिधुतिय खरिद प्रणालीवाट खरिद प्रक्रियाका सवै चरण संचालन गर्ने कार्य
- सार्वजनिक खरिद प्रक्रिया शुरु गर्न पूर्वको कार्यहरु ; डिजाइन, ड्इङ, लागत अनुमान तयारी एवं स्वीकृति, वातावरणीय अध्ययन, जग्गा व्यवस्थापन, बजेट व्यवस्थापन र अन्य सामाजिक विवादको निरुपण आदि नगरी ठेक्का लगाउने ।
- खरिद प्रक्रिया पश्चात आयोजना कार्यान्वयनका लागि लाइन, लेभल, नक्शा विवरण, स्पेशिफिकेशन र गुणस्तर परिक्षण, निर्माण व्यावसायीसँग व्यवस्थापन मिटिङ आदिको लागि अनुभवी व्यवस्थापकको कमि ।

सार्वजनिक खरिद सम्बन्धी सवाल एवं चुनौतीहरु

- आयोजना कार्यान्वयनको चरणमा आइ परेका प्राविधिक एवं सामाजिक समस्या समाधानका लागि सार्वजनिक निकायको नेतृत्व उदासिन हुनु वा समस्या समाधानमा पहल नगर्नु ।
- रनिङ विल भुक्तानी, भेरियशन आदेश जारी वा म्याद थप सम्वन्धि विषयमा समयमै निर्णय नहुनु ।
- मूल्य समायोजन सम्वन्धि विषयमा समय मै निर्णय नहुनु ।
- निर्माण व्यावसायी/सप्लायरको तर्फबाट भएको ढिला सुस्ती, कमि कमजोरी र लापरवाहीलाइ समय मै पहिचान गरि सुधारका विधि लागु नगर्नु र पेश भएको कार्यतालिका नहेरिनु ।
- सार्वजनिक खरिदमा विध्यमानमा देखिएको मिलेमतो , अनियमितता,लगायतका गतिविधिहरूलाइ दुरुत्साहन गरीं सार्वजनिक खरिदलाइ प्रतिस्पर्धात्मक बनाउने कार्यमा सक्रियता नदेखिनु ।

सार्वजनिक खरिद सम्वन्धि सवाल एवं चुनौतीहरु

- सार्वजनिक निकायले डिजाइन, ड्इङ, लागत अनुमान तयारी, स्वीकृति, स्पेशिफिकेशन तयारी गर्दा आइ पर्ने सबै खाले संभावनालाइ विश्लेषण गरि कार्य गर्नुपर्नेमा सो नगरेका कारणवाट हुन गएको भेरियशन स्वीकृतिमा समस्या आउनु ।
- ठेक्का व्यवस्थापनमा कमजोर रेकर्डका कारण कार्य ढिलाइमा व्यावसायीको लापरवाही वा कम्पेनशेसन इभेन्ट के हो ? एकिन गर्न नसक्दा म्याद थपको निर्णय गर्न ढिलाइ र आयोजना नै रुग्ण हुने संभावना हुनु ।
- सार्वजनिक खरिद प्रक्रियालाइ संघीय संरचना अनुरूप व्यवस्थापन गर्न नसकीएको ।

समस्या समाधानका प्रयास

- सार्वजनिक खरिद ऐन र नियामावलीमा समय सापेक्ष सुधारको प्रयास (सार्वजनिक खरिद ऐन संशोधनका लागि प्रारम्भिक खाका तयार गरी प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषदको कार्यालयमा पठाइ सकिएको)
- EGP प्रणालीलाइ प्रभावकारी बनाउन यसका केही features हरूलाइ स्तरउन्नती गर्ने सम्बन्धि तयारीको कार्य अन्तिम चरणमा पुराइएको ।
- SBD बनाउने सन्दर्भमा पहिचान गरीएका मध्ये EPC ,DESIGN AND BUILD,FRAMWORK AGREEMENT,SBD लाइ नेपालीकरण गर्ने कार्य स्वीकृतिको चरणमा रहेको ।
- प्रदेश गत रूपमा सार्वजनिक खरिदमा देखिएका समस्याहरूलाइ फिल्डमा नै गइ समाधान गर्ने उध्येश्यले procurement clinic संचालनको शुरुआत गरीएको ।
- कालो सूचीमा राख्ने र फुकुवा गर्ने सम्बन्धी मापदण्ड स्वीकृतिका लागी प्रधानमन्त्रि तथा मन्त्रिपरिषदको कार्यालयमा पठाउन तयारी अवस्थामा रहेको।
- सार्वजनिक खरिद कानुन र डकुमेन्टमा भएका व्यवस्थाहरूको वारेमा सार्वजनिक निकायका पदाधिकारी र भेण्डर पक्षका पदाधिकारीहरूलाइ खरीदका विषयमा जानकारी गराउन विभिन्न तालिमहरू संचालन गरीएको ।

Thank You